

HØJESTERETS DOM

afsagt tirsdag den 5. januar 2021

Sagen er behandlet for lukkede døre. Det er forbudt offentligt at gengive, hvad der er foregået i retsmødet, og at offentliggøre navn, stilling eller bopæl eller på anden måde identiteten på nogen af de personer, der er nævnt i sagen.

Sag BS-24726/2020-HJR
(1. afdeling)

M
(advokat Maryla Rytter Wróblewski, beskikket)

mod

F
(advokat Peter Ølholm, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Familieretten i København den 9. december 2019 (BS-43421/2019-KBH) og af Østre Landsrets 8. afdeling den 24. februar 2020 (BS-58610/2019-OLR).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Thomas Rørdam, Lene Pagter Kristensen, Poul Dahl Jensen, Michael Reklings og Oliver Talevski.

Påstande

Appellanten, M, har nedlagt påstand om, at B hver anden uge skal have samvær med hende indtil videre i alt 20 gange, således at hvert andet samvær foregår fysisk i Familieretshuset eller Familieprojektet efter Familieretshusets nærmere bestemmelser, og hvert andet samvær foregår via Skype ligeledes i Familieretshuset eller Familieprojektet efter Familieretshusets nærmere bestemmelser.

M har subsidiært nedlagt påstand om, at der gennemføres en børnesagkyndig undersøgelse.

Indstævnte, F, har påstået stadfæstelse af landsrettens dom.

Over for Ms subsidiære påstand har F nedlagt påstand om frifindelse.

Supplerende sagsfremstilling

B blev født den ... 2011.

Ved Københavns Byrets dom af 23. oktober 2012 blev parternes fælles forældremyndighed over deres fællesbarn B ophævet og tillagt F alene.

Af en børnesagkyndig erklæring af 2. juli 2015, som blev udarbejdet af psykolog ... i forbindelse med en ny sag om forældremyndigheden over B, fremgår bl.a.:

"Den aktuelle situation

B er på undersøgelsestidspunktet knapt 4 et halvt år. Hun bor hos sin far og går i børnehave. B ser sin mor hver 2. uge i halvanden time, samværet er overvåget og foregår i Familieprojektets lokaler med en pædagog tilstede, der nedfælder en kort beskrivelse efter hvert samvær om barnets indstilling til samværet, skønnes barnet samlet set at have glæde af samværet?, var der brug for særlig støtte under samværet? Faderen følger B til samværene og venter, mens B er sammen med sin mor.

B boede sammen med begge sine forældre til hun var godt et år gammel. Herefter var hun med sin mor i udlandet til november måned, hvor hun ikke havde fysisk kontakt med sin far, men flere gange ugentligt så ham via skype. I forbindelse med sin mors anholdelse og fængsling for børnebortførelse i Spanien i november 2012 fik B ophold hos sin far i Danmark. B så sin mor igen i maj 2013 i forbindelse med et overvåget samvær i Vestre Fængsel. Således har B oplevet flere brud i kontakten til hendes tilknytningspersoner, først i forhold til faderen, dernæst i forhold til moderen – begge af ca. 6 måneders varighed. Hertil kommer endnu et brud på ca. et halvt år i Bs kontakt til hendes mor, da der først etableres mere regelmæssigt overvåget samvær i forbindelse med Statsforvaltningens afgørelse af 9. oktober 2013. Således ser B sin mor nogenlunde regelmæssigt hver 14. dag i halvanden time frem til juni 2014 under faderens tilstedeværelse. Fra september 2014 og til nu har der været overvågede samvær med det samme interval og tidsrum, dog afbrudt af flere fogedsager, hvor faderen ikke har villet udlevere B til erstatningssamvær. Der blev gennemført et samvær d. 19. februar [2015] uden faderen blev underrettet herom inden, med deltagelse af Bs pædagog og en børnesagkyndig.

Moderen oplyser adspurgt, at hun oplever en stille og rolig udvikling i sin kontakt til B, selvom det er svært. Dog oplever hun, at hver gang B er ved at få et tættere forhold til hende, så forsøger faderen at forhindre

dette ved at tage på en længere ferie, så der endnu en gang bliver et brud for B og hende.

Faderen oplyser adspurgt, at B i lang tid var ked af det og protesterede overfor at være sammen med sin mor. Faderen ønskede ikke, at B skulle presses til samvær, der gjorde hende utryg. Nu går det bedre.

Begge parter er vagtsomme overfor hinanden, og der kører forskellige spørgsmål som let bliver til konflikter parterne imellem og som Statsforvaltningen løbende skal tage stilling til, bl.a. ønsker moderen at tage billeder af B. Dette spørgsmål er endnu ikke afklaret."

I erklæringens konklusion hedder det bl.a.:

"Konklusion

Det drejer sig om en velstimuleret, ressourcerig knap 4 et halvt årig pige. Hun har oplevet brud i forhold til begge sine tilknytningspersoner, primært moderen. Der er etableret overvågede samvær med moderen mere stabilt siden hun var 3½ år. Pigen har tilpasset sig sin livssituation, der i grunden er præget af en følelsesmæssig fraspaltning af relationen til hendes mor. Således fremtræder hun alderssvarende udviklet fysisk og psykisk. Relationen til hendes mor er truet og præget af ambivalens.

Faderen skaber en god hverdag for sit barn, med stabile og kærlige rammer for sin datter, hvor han er meget opmærksom på hende, og hun har en høj og afgørende prioritet i hans liv. Faderen er i stand til at sikre B en basal omsorg. Faderen påvirkes let i situationer, hvor pigen skal have kontakt med moderen og kan fremstå svingende. Her er han meget observant i forhold til om pigen udviser tegn på ubehag. Her påvirkes han let af egne indre følelsetilstande og har vanskeligt ved at standse op og reflektere over situationen. Faderen har her vanskeligt ved at se sin egen andel og ansvar i hele det dramatiske forløb og lægger dette uden for sig selv.

Faderen mangler en spontan fornemmelse for og indlevelse i B, når det kommer til mere komplicerede og modsætningsfulde følelsetilstande. Faderen er tilbøjelig til kun at ville se den pige der trives og er glad og velfungerende eller at ville beskytte hende mod oplevelser som faderen vurderer potentielt negative for B. Her reagerer faderen ud fra en letvakt angst og uro samt manglende tillid til omverdenen, Således har faderen vanskeligt ved at adskille egne følelser og oplevelse af situationen fra Bs oplevelse. Et forhold faderen ikke har indsigt i. Faderen har

således vanskeligt ved at skifte synsvinkel og sætte sig i Bs sted, på bekostning af at B forstås i egen ret – med sin egen historie – som moderen også er en afgørende del af på godt og på ondt. Aktuelt holdes B i uvidenhed om, hvad der faktisk foregår omkring hende, i et misforstået hensyn til hende. Faderen skaber forskellige historier dels om min tilstedeværelse, dels om Bs mor og deres samvær med hinanden. Det betyder, at B følelsesmæssigt bliver overladt til sig selv med de spørgsmål, som et barn helt naturligt stiller sig selv – ”hvorfors har min mor været væk fra mig?” ”hvorfors vil min mor ikke se mig mere?” ”Hvorfors kommer min mor ikke hjem til min far og mig?” Selvom faderen ønsker at beskytte B i den bedste mening, så er det mere en beskyttelse af faderen selv, og en undervurdering af B der som ethvert andet barn, fornemmer at der er noget der ikke stemmer ... Hun har tilpasset sig sin hverdag, som rummer meget stabilitet, kærlighed, tryghed og utvetydig beundring, men der findes også en anden og meget vigtig del af Bs liv.

Samtidig reagerer B både i forhold til hendes far som udfordres og i særdeleshed i forhold til hendes mor. Her er det indtrykket, at faderen ikke er i stand til følelsesmæssigt at rumme Bs vrede og frustration og hjælpe hende til at komme overens med, at hun ser sin mor sjældent og ikke forstår hvorfor. Det efterlader indtrykket af, at faderen ikke i grunden anerkender Bs tilknytning til sin mor og hendes afgørende betydning for hendes identitetsdannelse. I stedet nævner faderen, at B får sit behov for moderlig og kvindelig kontakt dækket andre steder.

Det efterlader indtrykket af, at faderen uden selv at have indsigt heri, ville kunne komme til at binde pigen til sig, frem for at støtte en højere grad af selvstændighed hos hende.

Ud fra det samvær der er set i undersøgelsen, forekommer det ikke sandsynligt, at B er utryg i forholdet til sin mor. I stedet kan hendes reaktioner ses som udtryk for vrede og forvirring over de brud i kontakten til moderen hun har været udsat for, og et savn af hende.

Faderen har gjort og gør sig meget umage med at give B et godt og trygt opvækstmiljø og der er ingen tvivl om, at han ønsker sin datter det bedste og vil gå gennem ild og vand for hende. Til miljøet hos faderen hører faderens familie som angiveligt er ressourcefuld og som det er mit indtryk, at B også er nært knyttet til.

Faderen har kunnet tage imod og har fulgt de konkrete råd fra pædagerne i Bs børnehave, han har fået. Faderen udtrykker ønske om rådgivning i forhold til hvornår, og hvordan han kan tale med B om det der sket. Det er positivt, men det er tvivlsomt, om faderen alene er i stand

til at omsætte rådgivning, idet han tænker konkret og har svært ved at sætte sig ind i Bs oplevelsesverden. Således er det f.eks. ikke muligt for ham at redegøre for sine tanker om, hvad det mon ville betyde for B at tale med mig, eller forklare nærmere om, hvilken betydning det ville have for B at hun så mig flere steder, jo også, hvis jeg skulle have observeret hende i børnehaven. Faderen henviser til sin advokats skrivelse, og det bliver uklart, hvad der er faderens egen holdning og hvad der hans advokats. Det anbefales, at B tilbydes samtaler ved psykolog med fokus på at støtte hendes identitetsudvikling – at hun får hjælp til også at håndtere de aggressive følelser, som hun naturligtvis og ind imellem også tydeligt viser, at hun huser.

Moderen forsøger at etablere sig i Danmark og er i gang med at lære dansk. Hun har ønsker for sit liv i Danmark og er intellektuel ressourcefuld og en handlekraftig kvinde. Hun ønsker at genetablere en kontakt og tilknytning til sin datter, at sikre hun og B ikke mister forbindelsen med hinanden. Moderen arbejder hårdt for dette, ind imellem for hårdt hvor hun kan komme til at presse B, uden selv at ønske det. Samtidig ses en forsigtig nærmen sig hinanden i glimt. Kontakten og situationen er sårbar og det er min vurdering, at moderen har behov for løbende vejledning, hvis det skal lykkes at udvikle en stabil og tryk relation mellem B og moderen.

Således er der betæneligheder ved begge miljøer / forældre og det er min vurdering, at hverken moderen eller faderen i egen ret vil være i stand til at sikre en naturlig og almindelig kontakt og følelsesmæssig tilknytning til den anden forældre, selvom det ville være ønskeligt. Begge forældre lægger ansvaret uden for sig og er ikke parate til at se egen andel i den verserende konflikt. Samtidig er det vurderingen, at det er afgørende for Bs identitetsudvikling, at hun sikres kontakt med sin mor. Således har B brug for hjælp af samfundet til at få sikret en stabil kontakt med sin mor."

Ved Københavns Byrets dom af 15. september 2015 blev det bestemt, at der skulle være fælles forældremyndighed over B. Ved Østre Landsrets anke dom blev dette ændret, således at F fortsat alene har forældremyndigheden over B.

I perioden fra den 15. august 2015 til den 4. februar 2017 blev der gennemført overvåget samvær i Familieprojektet 33 gange. Af en rapport udarbejdet af den børnesagkyndige overvåger om samværet den 4. februar 2017 fremgår bl.a.:

"Hvordan var barnets/børnenes indstilling til samværet? (fx glad, imødekomende, tilbageholdende eller ked af det):

B tager hurtigt afsked med sin far og går glad med konsulenter. B og M virker meget glade for at se hinanden. Legen går hurtigt i gang, B og M tager på skift initiativer til leg, som begge ser ud til at hygge sig med. Der bliver lavet sjov og grinet ofte. B tager ofte styringen i legen, M korrigerer roligt og får skabt ro igen, når behov. Konsulenten har oplevelse af at B og M nyder hinandens selskab under samværet.

Skønnes barnet/børnene samlet set at have glæde af samværet?

Ja

Var der brug for særlig støtte under samværet? Hvis ja, hvilken?

Nej"

Ved det næstfølgende planlagte samvær den 18. februar 2017 udeblev M, da hun efter det oplyste i mellemtiden var udrejst af landet som følge af, at hun havde fået afslag på opholdstilladelse. Af en rapport udarbejdet af den børnesagkyndige overvåger fremgår om dette samvær bl.a.:

"Samværsforælder: mor mødte ikke op, men veninde ... mødte op med Ipad og gaver og et ønske om at mor kunne Skype med B.

Bopælsforælder/ledsager og barn: Far mødte med B til tiden

Hvordan var barnets/børnenes Indstilling til samværet? (fx glad, imødekom-mende, tilbageholdende eller ked af det):

B blev ked af det og græd, da hun fik at vide at mor ikke kom.

...

Eventuelt/Bemærkninger:

Far fik forelagt mors ønske om at Skype med B, han overvejede det, men var noget overrasket over hele situationen. Han tog imod gaverne til B. Men sagde nej til ønsket om samtale på scype.

Politiet dukkede op og spurgte efter veninden ..., som de ønskede at tale med. ... samtykkede og talte med dem. Inden de alle gik."

Det overvågede samvær overgik efter det oplyste herefter til samvær via Skype hver anden uge.

Da M fik lovligt ophold i et andet EU-land, søgte hun den 13. marts 2018 om, at det overvågede samvær blev reableret.

Den 9. januar 2019 fastsatte Statsforvaltningen overvåget samvær i Familieprojektet af halvanden times varighed hver fjerde uge. Der blev gennemført eller forsøgt gennemført fire overvågede samvær den 30. marts 2019, den 27. april 2019, den 25. maj 2019 og den 22. juni 2019.

Af en rapport udarbejdet af den børnesagkyndige overvåger om samværet den 30. marts 2019 fremgår bl.a.:

"Hvordan var barnets/børnenes Indstilling til samværet? (fx glad, imødekom-mende, tilbageholdende eller ked af det):

Samværet blev ikke gennemført.

B græder, tårene triller ned ad kinderne på barnet. Hun holder sig til far, og siger, at hun ikke vil med ind. Konsulenten giver far og barn fem minutter.

Da konsulenten kommer tilbage til mor, har B fortsat tårer ned af kinderne; far har talt med hende om, at måske kan han gå med ind til mor, og så trække sig. Konsulenten spørger B, om det er okay, og B nikker.

Konsulenten siger, at han vil tale med mor om dette forinden, og går ind til mor for at spørge hende om det er okay. Men mor afviser bestemt, at far skal med ind. Konsulenten går tilbage til far og B; B vil fortsat ikke med ind til samvær; hun klynger sig til far og ser ned. Det ender med, at konsulenten sender far og B hjem igen efter 30 minutters forsøg.

Da far er gået, taler konsulenten igen med mor. Mor siger nu, at hun måske godt kan acceptere at far kommer med ind i begyndelsen af det næste samvær, bare at hun får set sin datter.

Skønnes barnet/børnene samlet set at have glæde af samværet?

Der blev ikke gennemført samvær."

Af en rapport om samværet den 27. april 2019 fremgår bl.a.:

"Hvordan var barnets/børnenes indstilling til samværet? (fx glad, imødekom-mende, tilbageholdende eller ked af det):

B står på trappen med far og taler lavmælt sammen. Barnet kommer tøvende op ad trappen, og konsulenten må aktivt invitere dem til at komme helt ind i opgangen. Konsulenten har aftalt med mor på forhånd, at det er okay, at far følger med B ind, og konsulenten beder dem komme med ind til samværslokalet. B er noget tøvende og bevæger sig langsomt efter far.

Inde i lokalet, rejser mor sig, da hun ser B, mor smiler og siger, at hun har glædet sig til at se hende. B sætter sig på skødet af sin far og kigger kun lidt op. Efterfølgende går konsulenten ind og laver et interview, hvor B bliver spurgt om skolen og hvad hun laver i fritiden, og også hvad mor laver. B siger ikke så meget, holder sig til tæt til far. Mor rækker B en æske med et smykke og en bamse, som barnet modtager, men B kigger ikke på det, og far lægger det i tasken.

Efter 30 minutter siger konsulenten, at samværet slutter nu, men at det var godt, at mor og B fik mødt hinanden i dag.

Skønnes barnet/børnene samlet set at have glæde af samværet?

Det er svært at vurdere, men konsulenten tænker, at det er godt, at barnet fik set sit mor for første gang i næsten to år.

Var der brug for særlig støtte under samværet? Hvis ja, hvilken?

Ja, konsulenten måtte aktivt tage del i samværet og spørge både mor og B om deres hverdag."

Af en rapport om samværet den 25. maj 2019 fremgår bl.a.:

"Hvordan var barnets/børnenes indstilling til samværet? (fx glad, imødekommende, tilbageholdende eller ked af det):

Far møder sammen med B, som græder og tårene løber ned ad kinderne. Hun siger, at hun ikke vil med ind til mor, men konsulenten spørger, om det er ok, at far går med ind igen, og hun nikker. På vejen hen til samværslokalet siger far til B, at hun snart kommer ud igen, det er kun i meget kort tid.

Inde i samværslokalet sætter B sig sammen med far i sofaen, og B placerer sig længst væk fra mor. Hun vil ikke tage overtøjet af, og siger ingen ting. Hun kigger mest væk fra mor.

For spørger, om hun B er tørste eller vil pakke gave om, men der er ingen reaktion. Konsulenten laver nu et slags interview ligesom ved sidste samvær, hvor konsulenten spørger mor og far om, hvordan de holder ferie, hvad de laver i fritiden etc. B svarer ikke og siger næsten ikke noget, det eneste hun siger er en hvisken til far, og far fortæller, at det B spørger ham om, det er om han ikke vil spørge konsulenten, hvornår de skal ud igen.

Efter 25 minutter konstaterer konsulenten, at det ikke giver mening at fortsætte yderligere, men at det i det mindste har fået set hinanden.

Skønnes barnet/børnene samlet set at have glæde af samværet?

Nej.

Var der brug for særlig støtte under samværet? Hvis ja, hvilken?

Ja. Konsulenten måtte holde samtalen gang.”

Af en rapport om samværet den 22. juni 2019 fremgår bl.a.:

”Hvordan var barnets/børnenes indstilling til samværet? (fx glad, imødekommende, tilbageholdende eller ked af det):

B var afvisende. Far fortalte at B ikke ville herind og at det var længe siden.

Vi gik ind til mor alle sammen. B satte sig ved siden af far.

Mor prøvede at få samtale i gang med B. B ville ikke fortælle noget.

Mor havde gave med til B, som B ikke ville åbne.

Skønnes barnet/børnene samlet set at have glæde af samværet?

Nej

Var der brug for særlig støtte under samværet? Hvis ja, hvilken?

Konsulenten støttede B i at være i samværslokalet sammen med mor og far i ½ time.

At B fik mors gave med hjem så hun kunne åbne den hvis hun fik lyst.

Støttede B i at det er ok at have det godt både med mor og far.”

Efter anmodning fra F aflyste Familieretshuset den 27. juni 2019 de resterende samvær, og sagen blev overdraget til Familieretten i København den 1. oktober 2019.

Den 9. december 2019 afsagde familieretten dom om, at B havde ret til overvåget samvær med M hver anden uge i nærmere bestemt omfang, og den 18. januar 2020 blev der afholdt samvær i Familieprojektet. Af en rapport udarbejdet af den børnesagkyndige overvåger fremgår om dette samvær bl.a.:

”Hvordan var barnets/børnenes indstilling til samværet? (fx glad, imødekommende, tilbageholdende eller ked af det):

Far og B kommer sammen op. B knuger sig til far og har tårer i øjnene. Konsulenten tager imod dem og viser dem ind i ventelokalet. Far vil gerne snakke med konsulenten uden B hører det. Han prøver at få hende ind i ventelokalet, men det vil B ikke. Konsulenten trækker persiennen fra, så B kan se sin far igennem vinduet. Far går helt tæt på konsulenten og hvisker i korte træk de samme ting som der står i sagsakterne. Konsulenten prøver at få kontakt til B, tilbyder hende noget at drikke og hun kan tage jakken af. B virker trykket, hun græder og vil være tæt på sin far. Konsulenten siger de lige kan tage noget at drikke, før hun henter B til samvær.

Far går med til samvær. B gå helt tæt på ham og græder med tårer ned ad kinderne. Mor sidder i sofaen. Far vil sætte sig i en stol med B på skødet. Mor tilbyder at de kan sidde i sofaen og så kan hun sidde i stolen. Først sætter B sig i sofaen lige over for mor, men far rykker hende, så han sidder overfor mor og B sidder lidt længere væk.

Mor prøver at stille B nogle spørgsmål, men B svarer ikke. Hun sidder og gemmer sig bag sin jakke og helt tæt på far. Far gør eller siger ikke noget, som kan få B til at føle sig tryk i samværet. Konsulenten sidder også ved bordet og prøver at hjælpe mor og B til at få en samtale i gang. En enkelt gang nikker B forsigtigt med hovedet, hvor mor stiller hende et spørgsmål, ellers siger hun intet, men græder det meste af tiden.

Konsulenten åbner op for snakken om, at næste gang skal mor og B skype og om de har snakket om, hvordan de gør det. Far siger, at det er der 2 uger til, så det skal de nok finde ud af. Konsulenten anbefaler far, at han forbereder og støtter B i at skulle skype næste gang med sin mor.

Mor har nogle gaver med. Konsulenten anbefaler mor at give dem til B for måske at kunne bryde isen. Mor giver gaven, hverken B eller far tager imod den. Konsulenten siger til far, at han måske kan hjælpe B med at åbne den. Først gør han ikke noget antræk til at åbne den, men spørger B om de skal gøre det senere. Konsulenten siger til far, at hun syntes han skal hjælpe med at åbne den nu, så de kan se hvad der i den. Der er 2 gaver og konsulenten skal bede far hjælpe med den anden også. Han virker ikke interesseret i at støtte B til at tage imod gaverne. Konsulenten prøver at sætte en samtale i gang omkring de gaver B har fået, det lykkes ikke rigtigt.

Der er stilhed i lange perioder. B græder, far holder hendes hår og stryger hende over håret og de sidder hele tiden meget tæt. På et tidspunkt tager B jakken af og konsulenten siger til far, at han også kan tage jakken af. Så kommer far med en forklaring om, at han er syg og på penicillin, så derfor tager han ikke jakken af.

Konsulenten anbefaler mor at fortælle B om ting hun laver i [sit opholdsland] og mor fortæller lidt om hendes skole og hvad hun laver når hun har fri. B responderer ikke på, hvad hendes mor fortæller. Men hendes gråd bliver tiltagende og konsulenten siger til B at hun gerne må bestemme hvad hun har lyst til nu. Hun hviker hjem og konsulenten roser B for at være kommet ind til samvær og siger, at det kan slutte nu. Far spørger B om de skal tage gaverne med hjem, det svarer B ikke på. Konsulenten siger, at selvfølgelig skal de tage gaverne med hjem og får dem lagt i en pose.

Samværet varede i 20 min.

Skønnes barnet/børnene samlet set at have glæde af samværet?

Nej, B var meget trykket og græd det meste af tiden under samværet. Konsulenten oplever, at B er fanget i en loyalitetskonflikt mellem mor og far. Det var svært at få gang i nogen form for kontakt mellem mor og B, når far sad med til samværet.

Var der brug for særlig støtte under samværet? Hvis ja, hvilken?

Konsulenten måtte hjælpe mor og B til at sætte en samtale i gang. Konsulenten måtte også bede far hjælpe og støtte B med at åbne de gaver hun fik fra mor, da han ikke selv tog initiativ til at støtte B i at tage imod dem.”

Den 1. februar 2020 blev der gennemført samvær via Skype.

Den 15. februar 2020 mødte F ikke op med B til overvåget samvær.

Den 24. februar 2020 afsagde Østre Landsret dom i samværsagen, ifølge hvilken M ikke skulle have samvær eller anden kontakt med B, og der har ikke siden landsrettens dom været kontakt mellem dem.

Anbringender

M har anført navnlig, at en afgørelse om samvær efter § 21 i forældreansvarsloven skal træffes ud fra barnets bedste, jf. princippet i lovens § 4. Det har siden loven fra 2007 været et hovedprincip, at det er bedst for barnet at have kontakt til begge sine forældre. Kontakt til begge forældre er væsentlig for børns sunde udvikling og trivsel. Dette understøttes af praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol om samværsrettigheder under artikel 8 i Menneskerettighedskonventionen. Det er derfor bedst for B at have samvær med sin mor.

Der er ikke grundlag for at antage, at B ikke ønsker samvær. En sådan antagelse har ikke støtte i andet end Fs forklaring. Tværtimod har sagkundskaben vurderet, at B er følelsesmæssigt knyttet til sin mor, at hun savner hende, og at Bs gråd ikke er tegn på modstand mod at se hende. Den børnesagkyndige, der medvirkede i familieretten, har vurderet, at langtidsvirkningen for B ved ikke at have kontakt til sin mor er, at hun vil få svært ved at danne stabile relationer til andre. Dette stemmer overens med konklusionen i den børnesagkyndige undersøgelse fra 2015. De to børnesagkyndige vurderinger i sagen peger således entydigt på, at det er bedst for B at have kontakt til sin mor. De sagkyndige vurderinger skal tillægges betydelig vægt ved vurderingen af, hvad der er bedst for B.

Hun fik i 2017 endeligt afslag på opholdstilladelse i Danmark, hvilket førte til, at kontakten mellem hende og B (en kontakt som på det tidspunkt var velfungerende) igen blev afbrudt. Menneskerettighedsdomstolen har i sin praksis opstillet en positiv pligt for myndighederne til at gøre en aktiv indsats for at reetablere kontakten mellem barn og forælder, hvis den har været afbrudt. De danske myndigheder har ikke levet op til pligten, idet de sagkyndige, der skulle understøtte samværet efter bruddet i 2017, ikke sikrede en ordentlig ramme for kontakten. Der blev heller ikke lagt nogen plan for, hvordan man kunne understøtte samværet, da det viste sig svært.

Adfærden fra F har karakter af samværschikane, og myndighederne har derfor en særlig pligt til at sikre kontakt. Allerede i 2014 identificerede en børnesagkyndig overvåger, at faderens tilstedeværelse stod i vejen for et godt samvær. I 2015 etablerede fogedretten uden forudgående orientering af F og uden hans tilstedeværelse et samvær, der forløb godt. Da B 10 dage senere mødte til sam-

vær sammen med sin far, var det dog igen svært at starte samværet. Den børnesagkyndige undersøgelse fra 2015 konkluderer klart, at faderen ikke anerkender Bs tilknytning til sin mor og hendes afgørende betydning for Bs identitetsdannelse, og at faderen uden at have indsigt heri vil komme til at binde B til sig frem for at støtte en højere grad af selvstændighed. Den børnesagkyndige, der medvirkede i familieretten, synes at være nået til samme konklusion. Den børnesagkyndige overvåger af det fysiske samvær, der blev afholdt i 2020, identificerede i øvrigt også som et problem, at faderen stod i vejen for samvær.

Hvis Højesteret finder, at det ikke på det foreliggende grundlag kan fastslås, at det er bedst for B, at der fastsættes samvær, skal der udarbejdes en børnesagkyndig undersøgelse.

F har anført navnlig, at det efter en samlet vurdering af Bs situation er bedst for hendes trivsel, at M ikke har samvær eller anden kontakt med B.

Der har de seneste år kun været sporadisk kontakt mellem B og M. Af vejledning nr. 9403 af 26. juni 2020 om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær fremgår bl.a., at lang tids adskillelse mellem barnet og samværsforælderen kan danne grundlag for afslag på samvær. Der skal ifølge vejledningen tages hensyn til barnets samlede situation, da det i nogen tilfælde kan være urimeligt forstyrrende for barnet i forhold til det hverdagsliv, der er opbygget, hvis kontakt genetableres efter lang tid. Kontinuiteten i Bs tilværelse taler således imod samvær.

Ms personlige forhold taler ligeledes imod samvær. Ifølge den nævnte vejledning tillægges ustabilitet hos samværsforælderen således også vægt.

Forældrenes indbyrdes forhold taler også imod samvær. Af vejledningen fremgår, at et højt konfliktniveau mellem forældrene i sig selv er et faresignal, der kan føre til ophævelse af samvær i situationer, hvor barnet påvirkes for meget af forældrenes konflikt. Skylden for konflikten har ikke betydning for vurderingen af samværs spørgsmålet. Det afgørende er, hvordan konflikten påvirker barnet, og ikke hvem der er skyld i konflikten.

Også Bs egne ønsker vedrørende samvær taler imod samvær.

Sammenfattende skal der derfor ske stadfæstelse af landsrettens dom, idet der er et absolut behov for at skærme B på nuværende tidspunkt og ud fra en samlet vurdering af hendes situation.

Da sagen er fuldt tilstrækkeligt belyst, er der ikke grundlag for at foretage en børnesagkyndig undersøgelse.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagen angår spørgsmålet om samvær for B, der er født den ... 2011, med sin mor M.

Efter forældreansvarslovens § 19, stk. 1, skal barnets forbindelse med begge forældre søges bevaret ved, at barnet har ret til samvær med den forælder, som det ikke har bopæl hos. Bestemmelsen bygger på, at det som udgangspunkt er bedst for et barn at have kontakt til begge sine forældre, jf. herved lovens § 4. Spørgsmålet er, om der er grundlag for at fravige dette udgangspunkt i den foreliggende sag og komme til den konklusion, at det vil være bedst for B, at hun ikke har samvær med sin mor.

Siden 2013 har B med afbrydelser haft overvågede samvær med sin mor M. Samværene forløb godt fra februar 2015 og indtil februar 2017, hvor M som følge af afslag på opholdstilladelse måtte udrejse af Danmark. Siden har der kun været en sporadisk kontakt mellem mor og datter. Efter at de fysiske samvær blev genoptaget i foråret 2019, har der været gennemført eller forsøgt gennemført fire samvær i foråret 2019 og et samvær i januar 2020. Ingen af disse samvær er forløbet godt for B.

Der foreligger to børnesagkyndige vurderinger fra 2015 og 2019. I den børnesagkyndige vurdering fra 2015 konkluderes det, at det er afgørende for Bs identitetsudvikling, at hun sikres kontakt med sin mor. I vurderingen fra 2019, der er gengivet i familierettens dom af 9. december 2019, er det anført, at B er følelsesmæssigt forbundet med sin mor. Hendes gråd under børnesamtalen som reaktion på spørgsmål vedrørende hendes forhold til sin mor er et tegn på, at hun savner sin mor, og er ikke et tegn på modstand mod at se sin mor. Den børnesagkyndige psykolog konkluderer, at selv om det på kort sigt måske vil være svært for B at have samvær med sin mor, vil manglende samvær på lang sigt medføre, at B kommer til at mangle en mental repræsentation af sin mor, og at det vil være svært for hende at danne stabile relationer til andre. Begge vurderinger taler entydigt for, at det vil være bedst for B – med passende støtte – at have samvær med sin mor. Det bemærkes, at vurderingen fra 2019 er afgivet med kendskab til forløbet af de fire samvær, der blev gennemført eller forsøgt gennemført i foråret 2019, og at den børnesagkyndige psykolog er opmærksom på de vanskeligheder, som et samvær på kort sigt kan medføre, indtil kontakten med moderen er genoprettet.

På den baggrund, og da der ikke heroverfor foreligger omstændigheder, der kan føre til en anden bedømmelse, finder Højesteret ligesom familieretten, at det vil være bedst for B, at hun har samvær med sin mor M.

Højesteret tager herefter Ms principale påstand til følge. Da samværet skal foregå efter Familieretshusets nærmere bestemmelser, tilkommer det Familieretshuset bl.a. i lyset af tidligere erfaringer at tage stilling til, hvordan samværet mellem B og M bedst muligt kan understøttes.

THI KENDES FOR RET:

B skal hver anden uge have samvær med sin mor M indtil videre i alt 20 gange, således at hvert andet samvær foregår fysisk i Familieretshuset eller Familieprojektet efter Familieretshusets nærmere bestemmelser, og hvert andet samvær foregår via Skype ligeledes i Familieretshuset eller Familieprojektet efter Familieretshusets nærmere bestemmelser.

Ingen af parterne skal betale sagsomkostninger for Højesteret til den anden part eller til statskassen.